

**Gemeente
Haarlem**

Preventief Interventie Team Amsterdam

Verkenning Haarlem

Tijn Wierda
Jeugd, Onderwijs en Sport
Sept 2019

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3
2.	Preventief Interventie Team Amsterdam	4
2.1	Preventief Interventie Team (PIT) Amsterdam	4
2.2	De PIT aanpak is effectief	6
2.3	De PIT aanpak levert een kostenbesparing op	6
2.4	Ervaring implementatie andere gemeenten	7
3.	PIT aanpak in Haarlem?	8
3.1	Huidige situatie in Haarlem	8
3.2	Omvang doelgroep PIT in Haarlem	9
3.3	Waar is de PIT aanpak in Haarlem onder te brengen?	9
4.	Conclusie	11
5.	Bronnen	12

1. Inleiding

In juni 2017 is door de gemeenteraad Motie 27: “Heeft het concept van het Preventief Interventie Team (PIT) een meerwaarde voor Haarlem?” aangenomen. In deze verkenning van de PIT aanpak voor Haarlem wordt de aanpak van het PIT en het onderzoek naar de meerwaarde van de PIT aanpak voor Haarlem beschreven.

Voor de verkenning van de PIT aanpak zijn in eerste instantie een aantal werkbezoeken afgelegd naar het PIT Amsterdam om een goed beeld te krijgen van de PIT werkwijze en goed geïnformeerd te worden over de werkzame elementen van de PIT aanpak. Daarnaast zijn een aantal studies en achtergrondartikelen gebruikt om informatie over de PIT aanpak te verzamelen (zie bijlagen en bronnen).

Voor het onderzoek naar de meerwaarde van de PIT aanpak voor Haarlem is gesproken met het Samenwerkingsverband Passend Onderwijs Zuid-Kennemerland (primair onderwijs), met enkele schoolbesturen, met het Centrum voor Jeugd en Gezin Kennemerland en met instanties die betrokken zijn bij de doelgroep, zoals Streetcornerwork.

Leeswijzer

Eerst wordt de PIT aanpak in Amsterdam beschreven in hoofdstuk 2, vervolgens wordt in hoofdstuk 3 de verkenning naar de Haarlemse ‘PIT doelgroep’ en het huidig hulpaanbod beschreven. In hoofdstuk 3 worden n.a.v. de verkenningen conclusies getrokken over de meerwaarde van de PIT aanpak voor Haarlem.

2. Preventief Interventie Team Amsterdam

2.1 Preventief Interventie Team Amsterdam

De aanpak van het Preventief Interventie Team (PIT) is in 2011 ontwikkeld op verzoek van de Amsterdamse gemeenteraad om te voorkomen dat jonge kinderen met ernstige gedragsproblemen zich ontwikkelen tot criminelen zoals in de TOP600. Deze plegen veel van de 'high-impact crimes', zoals overvallen, straatroven, inbraken, zware mishandeling, geweldpleging en zelfs doodslag en moord. Ook is uit onderzoek gebleken dat kinderen met een criminele broer een grote kans hebben om ook veroordeeld te worden. Uit onderzoek (zie bijlage 1, In de Nesten, GGD Amsterdam) blijkt dat veel van de TOP600 criminelen zich op vergelijkbare negatieve wijze vanaf de jeugd hebben ontwikkeld en vanaf de pubertijd vrijwel niet meer zijn bij te sturen. Als kinderen met een hoog risico om op het criminele pad terecht te komen eerder in beeld zijn (bij voorkeur voor het twaalfde jaar), maakt het de kans op succesvol ingrijpen vele malen groter. Hieruit bleek de noodzaak om op jongere leeftijd al outreachend en op vasthoudende wijze ondersteuning te bieden. De gemeente Amsterdam is toen op zoek gegaan naar wetenschappelijke kennis om een nieuwe en preventieve aanpak te ontwikkelen. Het PIT ontwikkeltraject wordt geflankeerd door wetenschappelijk onderzoek binnen de afdeling neuropedagogiek en ontwikkelingsstoornissen van de Universiteit van Leiden.

De ontwikkelde PIT aanpak bestaat uit drie onderdelen die vooral in samenhang zeer effectief zijn om basisschool kinderen die kampen met ernstige gedragsproblemen tijdig bij te sturen:

Aanmelding

Het PIT A'dam werkt samen met 34 basisscholen die kinderen met ernstige gedragsproblemen aanmelden, waarbij de reguliere hulp niet voldoende is. Hiernaast worden alle broertjes en zusjes van de TOP600 aangemeld bij het PIT. De doelgroep bestaat voor een deel uit minder sociale achterstandsgezinnen en zelfs criminele gezinnen, waarbij de PIT medewerkers veel tijd besteden aan het motiveren en overtuigen van de kinderen en hun ouders om begeleiding te accepteren. De PIT medewerkers 'sparren' veel met elkaar over welke benadering wel of niet werkt om deze doelgroep ouders en kinderen te motiveren. Zo wordt expertise over motivering van deze doelgroep steeds verder opgebouwd.

Hulp van het PIT komt snel op gang, binnen 48 uur gaan hulpverleners bij het gezin op bezoek.

De Screening

De screening is essentieel voor de PIT aanpak, omdat hiermee wordt bepaald welke interventies effectief zijn voor specifiek dit kind en welke PIT medewerker het best passend is. Uit onderzoek is gebleken dat in de 'carrières' van de TOP600 vaak interventies werden ingezet die geen effect bleken te hebben (zie bijlage 1, In de nesten, GGD Amsterdam, 2014). Met de screening kan dit voorkomen worden.

Het gaat bij deze screening om een nieuwe methode die is gebaseerd op de meest recente wetenschappelijke inzichten over de ontwikkeling van kinderen en jongeren met een hoog risico op ontsporing in gedrag. Tot op dit moment is screening voornamelijk gebaseerd op waargenomen gedrag of vragenlijsten over gedrag. Screening op sociale leerbaarheid gaat een stapje dieper en kijkt naar wat er in de hersenen gebeurt, onder andere met behulp van huidgeleiding, eye-tracking en hartslagmeting. Daardoor kan nu zeer nauwkeurig worden vastgesteld welke interventies gaan werken en welke niet. De screeningsmethode beoogt de sociale leerbaarheid in kaart te brengen

en de risicofactoren die bij een kind kunnen leiden tot een antisociale ontwikkeling. Vervolgens worden aanknopingspunten geïdentificeerd voor een maatwerk aanpak. Kan een kind bijvoorbeeld emoties herkennen in gezichtsuitdrukkingen? Kan hij zich verplaatsen in een ander? Kan hij zijn impulsen beheersen? Als hij een van deze dingen niet voldoende kan, leidt dit al jong tot gedragsproblemen.

Casus 1: Een jongen van 9 die begeleid wordt door het PIT Amsterdam kwam al jaren veelvuldig in fysiek gevecht met andere jongens terecht. Uit de screening bleek dat hij veel moeite heeft met het onderscheiden van emoties. En dat hij angst bij anderen altijd interpreteerde als agressie en begon te slaan met het idee 'de aanval is de beste verdediging'. Met het trainen van emotieherkenning leerde hij vervolgens emoties te onderscheiden en was het agressieprobleem opgelost. Zonder de PIT aanpak met de screening was de jongen waarschijnlijk voor een agressie-regulatietraining aangemeld evt. in combinatie met strafmaatregelen, zonder dat het onderliggend probleem was aangepakt.

Casus 2: Een jongen van 11 had al jaren agressieproblemen. Ook waren er vermoedens dat er meer aan de hand was met de jongen. De ouders wilden echter geen psychologisch onderzoek omdat zij geen negatief stigma wilden voor hun zoon. Begeleiding op school en ook hulpverlening gaven al jaren aan dat de jongen in gesprekken altijd onbewogen en ongeïnteresseerd leek en dat de problemen alleen maar verergerden. Door met de ouders in gesprek te blijven over de problemen van de jongen en het belang van een goed onderzoek te blijven benadrukken i.c.m. goede voorlichting over psychologische tests en hulp konden ouders uiteindelijk overtuigd worden. In de screening bleek dat de jongen autistisch was, waarmee zijn vele conflicten met zijn omgeving en de onbewogen en ongeïnteresseerde indruk verklaard konden worden. Met de juiste hulp kon de jongen leren minder in conflict te komen en leerde zijn begeleiders hoe zij hem beter konden benaderen.

De PIT medewerkers spelen een belangrijke rol in het motiveren van kinderen en hun ouders voor het meewerken aan de screening, veel van de doelgroep-ouders zijn onbekend met en huiverig voor een psychologische screening i.v.m. taboe en stigma. Bij ouders en de leerkracht wordt een vragenlijst afgenomen en bij het kind wordt i.s.m. de Universiteit Leiden op school een test afgenomen op sociale leerbaarheid. Daarnaast verzamelt een 'informatiemakelaar' zoveel mogelijk informatie bij gemeente, school, hulpverlening en evt. politie/justitie, waarbij risico- en beschermende factoren in de omgeving worden meegenomen (de thuissituatie, gezinsleden, vrijetijdsbesteding, de buurt en de schoolsituatie). Uit dit totaal van tests en informatie komt een uitgebreide rapportage.

Uitvoering PIT

Op basis van de rapportage wordt door de werkbegeleider (psycholoog/orthopedagoog) het juiste duo van PIT medewerkers geselecteerd en de juiste bewezen effectieve interventies uitgezocht passend bij het profiel van het kind. De vertaling van de wetenschappelijke rapportage naar de omgeving (ouders, school etc.) is een belangrijke en essentiële stap in de PIT aanpak. De PIT medewerkers moeten daarom enerzijds goed bijgeschoold zijn op psychologische en orthopedagogische kennis. Anderzijds moeten zij de competentie hebben om de omgeving te kunnen motiveren om een andere aanpak toe te passen die effectiever is om het kind bij te kunnen sturen.

De aanpak van de PIT medewerkers lijkt enigszins op 'bemoeizorg'. Deze doelgroep ouders zitten namelijk niet altijd te wachten op hulp, ze zijn vaak bang voor overheidsbemoeienis en/of stigmatisering van hun kinderen en hebben vaak schaamte voor het gedrag van hun kinderen. De PIT medewerkers laten nooit los en blijven langs komen en aanbellen, met een positieve

benadering, totdat ze de ouders en het kind zover hebben dat ze mee willen werken met de PIT aanpak (dus inclusief screening en PIT begeleiding). Dit motiveren kan soms wel een jaar of langer duren. De hulp/begeleiding is altijd gezinsgericht en integraal, problemen van ouders worden dus ook aangepakt. Het team neemt geen verantwoordelijkheid over van ouders of van al aanwezige professionals maar stimuleert en begeleidt hen om krachtiger te worden en de verantwoordelijkheid te nemen. Het PIT is betrokken zo lang als nodig is en is niet gebonden aan tijdsaders. Een deel van de doelgroep bestaat uit 'criminele' gezinnen, de PIT medewerker moet daarom zeer stevig in zijn/haar schoenen staan en niet gevoelig zijn voor intimidatie of bedreiging.

Het PIT traject duurt voor ongeveer 70% 1,5 jaar. Zo'n 30% van de trajecten duren langer omdat het PIT aanhoudt totdat er verbetering van het gedrag is. PIT medewerkers hebben een caseload van gemiddeld 12 tot 15 kinderen/gezinnen. Per gezin wordt altijd gewerkt in duo's, de een weet bijvoorbeeld veel van verstandelijke beperkingen, de ander heeft ervaring met overlastgevende kinderen/gezinnen. Zij kunnen elkaar vervangen als dat nodig is, waardoor de continuïteit wordt gewaarborgd. Ook vanwege veiligheid is het goed om in duo's te werken, want soms komen de PIT-ers in moeilijke situaties terecht.

Het PIT Amsterdam heeft een aantal randvoorwaarden: er moet samenwerking zijn met basisscholen, sprake zijn van een multidisciplinair en cultuur-divers team, geen begrenzing wat betreft duur en intensiteit en samenwerking met wetenschap of een expertiseteam. Wat betreft de mensen in het team: een PIT-coach moet HBO-niveau of hoger hebben (SPH, MWD of pedagogiek en/of relevante werkervaring in de (jeugd)hulpverlening). Belangrijk is daarbij dat de PIT-coach kan aansluiten bij de leefwereld en het niveau van de kinderen en gezinnen. Kennis van de sociale kaart, culturen en hulpverleningsproces heeft de PIT-coach ook. Hij of zij is in staat om adviezen om te zetten naar de praktijk, heeft een helicopterview en werkt goed samen met ketenpartners.

2.2 De PIT aanpak is effectief

De PIT aanpak in Amsterdam is ontwikkeld i.s.m. de Universiteit van Leiden en wordt ook door hen onderzocht en gemonitord (zie bijlage 3, Voortgangsrapportage Screening UvL 2015). De PIT aanpak is gebleken effectief te zijn. Bij ongeveer 70% van de kinderen lukt het om ze goed bij te sturen en hun gedrag te normaliseren. Zeker gezien deze moeilijke doelgroep is dit een indrukwekkend percentage. Zo'n 30% blijkt echter ook met de PIT aanpak moeilijk bij te sturen. De gemeente Amsterdam onderzoekt i.s.m. de Universiteit Leiden (LEI) wat wel en niet werkt en welke onderdelen van de PIT aanpak wel effect hebben op deze moeilijke 30%. Amsterdam en LEI willen het onderzoek graag uitbreiden naar nieuwe steden, zoals Haarlem, om de PIT aanpak verder te onderzoeken.

De PIT aanpak in Amsterdam begeleidt jaarlijks 300 tot 350 kinderen en hun gezinnen. De kosten in Amsterdam zijn €8.000 per traject per jaar.

2.3 De PIT aanpak levert een kostenbesparing op

In Amsterdam is in een Business Case een overzicht gemaakt van de kosten die bespaard worden met het tijdig bijsturen van kinderen met ernstige gedragsproblemen. Hieruit kwam onder andere naar voren dat één TOP600 crimineel rond zijn twintigste jaar de maatschappij gemiddeld al meer dan €300.000 gekost heeft, waaronder kosten voor politie, justitie, hulpverlening, materiële schade etc. (bijlage 2: Financieel Rendement PIT, Gemeente Amsterdam, DMO 2013). Daarnaast

bespaart het tijdig bijsturen van kinderen de gemeente veel overlast. De PIT aanpak levert hiermee ook een bijdrage aan het vergroten van de leefbaarheid. Ook kan het tijdig ingrijpen bij deze groep problemen als schooluitval, uithuisplaatsing etc voorkomen. Dit levert de gemeente een grote besparing op. De doelgroep van de PIT aanpak betreft basisschoolleerlingen met ernstige gedragsproblemen en broertjes/zusjes van de TOP600. Voor deze kinderen worden (zonder het PIT) geregeld interventies ingezet die voor deze doelgroep niet effectief zijn (zie bijlage 1, In de Nesten). Door de PIT aanpak te implementeren wordt voor een deel budget voor deze doelgroep op een andere manier ingezet en worden daarmee niet enkel extra kosten gemaakt (zie ook bijlage 2, Financieel Rendement PIT, Gemeente Amsterdam, DMO 2013). De businesscase heeft aangetoond dat bij een succespercentage van 17,6% (ongeveer 1 op 6 trajecten) de investering van de PIT aanpak al terugverdiend wordt.

2.4 Ervaring implementatie andere gemeenten

Enkele gemeenten hebben inmiddels (delen) van de Amsterdamse PIT aanpak geïmplementeerd. Hieruit zijn een paar valkuilen naar voren gekomen:

Ten eerste is het Amsterdamse PIT niet altijd betrokken geweest bij de selectie van de PIT medewerkers, nu blijkt in een later stadium dat sommige van de PIT medewerkers in de nieuwe gemeenten niet helemaal geschikt zijn. Amsterdam heeft een enorme ervaring opgebouwd in het selecteren van de juiste medewerkers qua kennis, ervaring en karakter (o.a. met casuïstiek voor sollicitatiegesprek). Het is daarom van belang dat zij worden betrokken bij de selectie/samenstelling van het nieuwe team.

Ten tweede is in de nieuwe gemeente gebleken dat het niet werkbaar is om de PIT medewerkers hun functie te laten combineren met een andere functie (bijvoorbeeld CJG-coach i.c.m. PIT medewerker).

Ten derde blijkt het een grote uitdaging te zijn om de in Amsterdam opgebouwde kennis en ervaring over de screening en de vertaling daarvan naar de omgeving over te brengen naar een nieuw team.

Conclusie: Betrokkenheid van het PIT Amsterdam en een integrale implementatie van alle 3 onderdelen (hiervoor beschreven) van het PIT aanpak zijn van belang voor een goede en effectieve aanpak voor de doelgroep kinderen met (ernstige) gedragsproblemen en hun gezinnen.

3. PIT aanpak in Haarlem?

3.1 Huidige situatie in Haarlem

Broertjes en zusjes van de Persoonsgerichte Aanpak

In de huidige situatie worden broertjes en zusjes van de jongeren/jongvolwassenen in de 'Persoonsgerichte Aanpak' (PGA) (vergelijkbaar met TOP600 van A'dam) aangemeld bij het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG). Het CJG heeft zich tot doel gesteld voor deze broertjes en zusjes de gezonde ontwikkeling te bevorderen en de maatschappelijke uitval en crimineel en/of overlastgevend gedrag te voorkomen. Zij doen dit met een gezinsgerichte en integrale aanpak, zoveel mogelijk in samenwerking met andere organisaties zoals Kenter Jeugdhulp, de Jeugd en Gezinsbeschermers en Veilig Thuis. Het CJG heeft een aanpak ontwikkeld voor kwetsbare gezinnen. De CJG-coaches werken aan gezinsondersteuning vanuit de wraparound care methodiek, ondersteund door Save, sociale netwerkstrategieën en de JIM aanpak. Dit zijn oplossingsgerichte en systemische werkvormen. Het CJG werkt daarnaast cultuursensitief. Samen met het SWT wordt gewerkt aan het maken van gedragen plannen. Bij het werken met een gedragen plan gaat het om de betrokkenen die samen besluiten wat nodig is om de situatie te verbeteren. Betrokkenen zijn niet alleen mensen uit de sociale omgeving van het gezin, maar ook mensen die wakker liggen van de situatie. Zo ontstaat er een andere kring, met andere oplossingen en voelen alle betrokkenen zich verantwoordelijk voor het plan.

De ouders van de PIT doelgroep hebben vaak schaamte over de problemen met hun kinderen (meestal zonen) of ontkennen de problemen zelfs. Het is de vraag in hoeverre de 'gedragen plan' benadering, waarbij de sociale omgeving wordt betrokken bij voorbaat juist is voor deze doelgroep. In een verdere fase, wanneer de ouders gemotiveerd zijn voor hulp en de problemen hanteerbaar zijn geworden, kan het netwerk wel ingeschakeld worden en is de 'gedragen plan' benadering meer geschikt.

De PIT aanpak zou een goede aanvulling zijn in het aanbod van het CJG. Hierbij is veel tijd en aandacht voor het motiveren van ouders voor het accepteren van hulp. En wordt een uitgebreide screening ingezet waarmee de juiste effectieve hulp bepaald kan worden.

Basisschool kinderen met (ernstige) gedragsproblemen

Het Haarlems primair onderwijs werkt samen met het Samenwerkingsverband Passend Onderwijs (SWV-PO) en het CJG in de zorg en begeleiding van kinderen met (ernstige) gedragsproblemen. Elke school heeft een vaste CJG-coach, die de school kan inschakelen wanneer kinderen (ernstige) gedragsproblemen vertonen. Ook hierbij werkt het CJG samen met organisaties zoals hierboven beschreven en met een integrale gezinsgerichte aanpak.

Het CJG hanteert voornamelijk een vraaggestuurde aanpak (Wrap Around Care). Dit is een integrale werkwijze die aansluit bij de vraag en behoeften van het gezin én kwesties die verandering noodzakelijk maken daar nadrukkelijk bij betreft. De dialoog over wat ouders willen veranderen en wat er moet veranderen staat centraal. Ouders van kinderen met (ernstige) gedragsproblemen die huiverig en wantrouwig zijn t.o.v. hulpverlening worden in deze benadering nog onvoldoende bereikt.

De PIT aanpak met de uitgebreide aandacht voor het motiveren van deze doelgroep kinderen en hun gezinnen i.c.m. de uitgebreide screening t.b.v. een op maat gemaakt en effectief aanbod zou een zeer goede aanvulling zijn in het Haarlemse aanbod van hulp. Dit temeer omdat meerdere scholen in Haarlem aangeven dat zij graag eerder, gericht en intensiever werk zouden maken van passende hulp voor kinderen bij wie zij problemen (voor)zien maar die met de gebruikelijk aanpak moeilijk te motiveren zijn.

3.2 Omvang doelgroep PIT in Haarlem

In de Persoonsgerichte Aanpak in Haarlem (vergelijkbaar met de TOP600 aanpak in Amsterdam) zijn jaarlijks ongeveer 70 jongeren opgenomen. Met de PIT aanpak zou een groot deel van deze jongeren op basisschoolleeftijd worden gesignaleerd en de ernstige gedragsproblemen en de eventuele problemen van hun gezinnen effectief worden aangepakt.

Het PIT Amsterdam begeleidt jaarlijks ongeveer 300 tot 350 kinderen en hun gezinnen. Vertaald naar schaalgrootte van gemeente Haarlem o.b.v. inwoneraantal zou het gaan om ongeveer 50 basisschool kinderen per jaar.

3.3 Waar is de PIT aanpak in Haarlem onder te brengen?

In verkennende gesprekken met het onderwijs en Samenwerkingsverband Passend Onderwijs is aangegeven dat scholen, om de overzichtelijkheid te bevorderen, de voorkeur hebben voor het onderbrengen van de PIT aanpak bij een bestaande organisatie waar zij reeds mee bekend zijn. Het CJG lijkt hierbij voor de hand liggend, aangezien er al uitgebreide samenwerking bestaat tussen scholen en het CJG en het CJG reeds een deel van de PIT doelgroep bedient.

Ook het management van het PIT Amsterdam heeft aangegeven dat zij het CJG een geschikte organisatie vinden om de PIT aanpak onder te brengen, gezien hun opdracht en takenpakket. Het PIT Amsterdam heeft aangegeven dat zij, door hun jarenlange kennis en expertise en ervaring met implementatie in andere gemeenten, overtuigd zijn van de noodzaak om een aparte specialistische functie in het leven te roepen voor de PIT medewerker, gezien de complexiteit van de doelgroep en de specialistische werkwijze. Amsterdam stelt het instellen van een specialistische functie zelfs als voorwaarde voor hun betrokkenheid en adviserende rol bij een implementatie in Haarlem.

Positie van CJG Kennemerland

Het CJG Kennemerland is geïnteresseerd in de PIT aanpak en de werkzame elementen hierin. In de afgelopen jaren heeft het CJG gewerkt op basis van de principes van Wraparound Care. Dit is een integrale werkwijze die aansluit bij de vraag en behoeften van het gezin én kwesties die verandering noodzakelijk maken daar nadrukkelijk bij betreft. De dialoog over wat ouders willen veranderen en wat er moet veranderen staat centraal. Ouders van kinderen met (ernstige) gedragsproblemen, die huiverig en wantrouwig zijn t.o.v. hulpverlening worden met deze benadering in toenemende mate bereikt – maar dit kan nog verder ontwikkeld worden. Sinds vorig jaar wordt de werkwijze uitgebreid – door niet meer (alleen) uit te gaan van de vraag – of het ontbreken daarvan – van het gezin zelf, maar uit te gaan van de situatie als geheel. Daardoor komen expliciet ook anderen dan de gezinsleden (bv de school) in beeld wanneer zij zich zorgen maken over de situatie en worden zij betrokken bij een ‘gedragen plan’. Op deze wijze ontstaat feitelijk een nieuwe invulling van het oude begrip ‘bemoeizorg’, die is gebaseerd op brede betrokkenheid en gezamenlijke besluitvorming waarin krachten en hulpbronnen rond het gezin worden benut, maar ook de krachten die verandering mogelijk ‘in de weg’ kunnen zitten in beeld blijven.

De PIT aanpak, met de uitgebreide aandacht voor het motiveren van deze doelgroep kinderen en hun gezinnen i.c.m. de uitgebreide screening t.b.v. een op maat gemaakt en effectief aanbod, biedt het CJG een belangrijke kans om hier verder in te investeren en de noodzakelijke ‘vasthoudendheid’ te oefenen en in praktijk te brengen.

De medewerkers die de PIT aanpak uitvoeren moeten goed (bij)geschoold zijn op het gebied van psychologie en orthopedagogiek om de wetenschappelijke rapportage goed te kunnen doorgronden en te begrijpen wat het kind en het gezin precies voor begeleiding nodig hebben. Vervolgens moeten de medewerkers ook goed in staat zijn de wetenschappelijke rapportage te vertalen naar de omgeving van het kind, zodat ook ouders en bijvoorbeeld leerkrachten goed weten welke benadering/aanpak het beste werkt voor dit kind. En extra training is vereist in het benaderen en motiveren van kinderen en ouders uit de PIT doelgroep. Het selecteren en bijscholen van de PIT medewerkers vergt een grondige aanpak, waarbij ondersteuning/begeleiding vanuit het PIT Amsterdam en de Universiteit van Leiden zeer gewenst is, gezien hun jarenlange ervaring en opgebouwd expertise.

4. Conclusie

De PIT aanpak heeft een sterke preventieve werking en is gericht op kinderen met (ernstige) gedragsproblemen in de basisschool leeftijd waarbij hulp en begeleiding veel effectiever is dan op latere leeftijd (12+). De aanpak is ontwikkeld o.b.v. de meest actuele wetenschappelijke kennis over ontwikkelingsstoornissen, en is bewezen effectief te zijn (70%).

Met de PIT aanpak met extra tijd en aandacht voor het motiveren en overtuigen van ouders en kinderen worden gezinnen bereikt en geholpen die nu vaak geen hulp vragen of accepteren. Zo wordt tijdig de goede hulp geboden en wordt gedwongen hulpverlening, zoals ondertoezichtstellingen, en strafmaatregelen voorkomen. De PIT aanpak is hierdoor kostenbesparend. Bovendien wordt de problematiek in de kiem gesmoord, waardoor maatschappelijke kosten van criminaliteit en overlast, maar ook van schooluitval lager zullen zijn. Maatschappelijke kosten voor een jongere in de Haarlemse PGA zijn aanzienlijk. Het verminderen van instroom in de PGA m.b.v. PIT aanpak zal een aanmerkelijke besparing opleveren voor Politie, Justitie en de Gemeente.

Met de uitgebreide screening kan beter op maat bepaald worden wat per kind nodig is. Zo worden de onderliggende (psychische) problemen voor de gedragsproblemen in kaart gebracht en aangepakt en wordt niet ingezet op symptoombestrijding. In combinatie met de bijzondere aanpak leidt dit tot een beter passend hulpaanbod voor kinderen en gezinnen, waarmee de kwaliteit van leven van de gezinnen wordt verhoogd. Zonder de screening worden geregeld verkeerde en ineffectieve interventies ingezet die enkel o.b.v. het geëxternaliseerde gedrag gebaseerd zijn.

In Haarlem bestaat een doelgroep van ongeveer 50 kinderen waarvoor de PIT aanpak zeer geschikt zou zijn. Het CJG bedient een deel van deze doelgroep, maar bereikt een deel van de doelgroep niet. De PIT aanpak met de extra tijd en aandacht voor het motiveren van ouders en kinderen i.c.m. de uitgebreide screening zou een goede aanvulling zijn op het Haarlems aanbod. Het ligt voor de hand om de PIT aanpak onder te brengen bij het CJG.

De PIT methodiek is goed beschreven en wordt met onderzoek van de Universiteit van Leiden nog verder doorontwikkeld. De PIT aanpak is daarmee goed overdraagbaar naar Haarlem. Betrokkenheid van het PIT Amsterdam en de Universiteit van Leiden is hierbij van belang voor het overbrengen van de ontwikkelde kennis, ervaring en expertise over de PIT aanpak. En een integrale implementatie van de PIT aanpak met de 3 beschreven onderdelen en specialistische PIT medewerkers is van belang voor een effectieve aanpak voor deze doelgroep.

5. Bronnen

Gebruikte bronnen over het PIT Amsterdam:

1. In de Nesten, onderzoek naar TOP600, GGD Amsterdam 2014
2. Financieel Rendement PIT, Gemeente Amsterdam, DMO 2013
3. Voortgangsrapportage Screening Universiteit van Leiden, 2015

Overige achtergrondinformatie:

- volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/misdaadpreventie-voor-de-kleinsten-is-dat-wenselijk
- parool.nl/nieuws/preventief-interventie-team-houdt-kinderen-net-op-tijd-op-het-rechte-pad
- Hersengedrag.nl/Onderzoek/detail/Preventief-Interventie-Team-snel-in-actie
- wegwijzerjeugdveiligheid.nl/instrumenten/database-aanpakken-jeugdgroepen/preventie-interventie-team-pit-amsterdam
- amsterdam.nl/sociaaldomein/zorg-jeugd/preventief/
- dekennisvanu.nl/site/special/Criminaliteit-is-te-voorkomen

Dit is een uitgave van gemeente Haarlem,
sept 2019

Tekst: Tijn Wierda,

Postbus 511
2003 PB Haarlem
Tel. 14 023

haarlem.nl